

Справка за приносите

в представените за участие в конкурса трудове на доц. д.ю.н. А. Семов

I. Приноси в представения хабилитационен труд

„Права на гражданите на Европейския съюз.

Том I. Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз.

Том II. Правен режим на гражданството на ЕС и свободното движение.

Том III. Правен режим на защитата на правата на човека в ЕС – актуални проблеми в практиката на Съда на ЕС 7 години след влизането в сила на Договора от Лисабон.”

A. Общи приноси.

1. Тритомното изследване е първото в ЕС цялостно изследване на всички основни елементи на правния режим на гражданството на ЕС: института на гражданството на ЕС, правния режим на защитата на правата на човека в ЕС и принципа на недискриминация като трансверсален принцип на правото на ЕС.

2. За първи път у нас се прави систематизация на правата, съставляващи гражданството на ЕС и за първи път се предлага характеристика и дефиниция на института на гражданството на ЕС.

3. За първи път у нас се прави цялостно и задълбочено изследване на правото на свободно движение на лицата в ЕС, като се предлагат оригинални дефиниции и изводи относно особеностите на принципа на свободно движение.

4. За първи път у нас се прави цялостно представяне на правния режим на правата на човека в ЕС.

5. За първи път у нас се изследват проблемите на присъединяването на ЕС към ЕКПЧ.

6. За първи път у нас се предлагат изводи относно значението, обхвата и действието на принципа на недискриминация в Правото на ЕС.

7. Самостоятелен приносен характер има библиографията на тритомното изследване, включваща изключително широк кръг автори съчинения и съдебна практика.

Б. Приноси на отделните толове.

8. Том. I. Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз.

Първа част. Хартата на основните права на ЕС – кодификация на основните права или нов каталог?

- 8.1. Оригинална пълна систематизация на основните етапи на ангажирането на ЕС с правата на човека.
- 8.2. Подробен анализ на предпоставките и условията за приемането на Хартата на основните права на ЕС и изводи за причините за нейните основни особености.
- 8.3. Систематизиран анализ на особеностите на съдържанието на ХОПЕС.
- 8.4. Оригинални изводи за „условния“ кодифициращ характер на Хартата.
- 8.5. Оригинални в общоевропейски план изводи за проблематичната двойственост на действието едновременно на ХОПЕС и ЕКПЧ.
- 8.6. Първа цялостна систематизация и изводи за „крайно проблематичното разграничение между права и принципи“.
- 8.7. Особено критичен прочит на специфичния акт „Разяснения относно Хартата“ и ясни изводи относно неговата роля.
- 8.8. Аналитичен преглед на съдържанието и особеностите на отделните разпоредби на Хартата, включващ множество остро критични изводи.
- 8.9. Оригинален каталог на разпоредбите на Хартата, които съответстват на разпоредби на ЕКПЧ.
- 8.10. Оригинален каталог на разпоредбите на ХОПЕС.
- 8.11. Особено оригинален анализ на всички особености на действието на ХОПЕС.
- 8.12. Оригинални и категорични изводи относно особеностите и значението на Хартата.

Втора част. Присъединяването на ЕС към ЕКПЧ – компрометиран от компромиси процес.

- 8.13. Систематизиран анализ на предисторията на зачитането на ЕКПЧ преди започването на процеса по присъединяване на ЕС.
- 8.14. Първи в ЕС широкомащабен и задълбочен цялостен анализ на всички елементи на процеса на присъединяване на ЕС към ЕКПЧ.
- 8.15. Оригинална цялостна и пълна систематизация на присъединителните инструменти и присъединителната процедура.

- 8.16. Оригинална цялостна и пълна систематизация на всички съществени проблеми пред присъединяването с ясни и оригинални изводи за трудностите или невъзможността за тяхното преодоляване.
- 8.17. Остро полемични и критични изводи относно проблемите на присъединяването на ЕС към ЕКПЧ.
- 8.18. Ясни и систематизирани изводи за значението на изследваната материя за националния юрист в ДЧ на ЕС.

9. Том II. Правен режим на гражданството на ЕС и свободното движение.

Първа част. Особенности и съдържание на гражданството на ЕС.

- 9.1. Систематизиран анализ на предисторията и логиката на изграждането на института на гражданството на ЕС.
- 9.2. Единствена по рода си в европейската доктрина оригинална цялостна систематизация и категоризация на правата и задълженията, съставляващи института на гражданството на ЕС с особено оригинални формулировки за икономическата и политическата логика на института.
- 9.3. Оригинално очертаване на особената (уникална) природа на института на гражданството на ЕС
- 9.4. Оригинален анализ на връзката на института със суверенитета на ДЧ.
- 9.5. Оригинална систематика на основните особености на института на гражданството на ЕС.
- 9.6. Оригинален прочит на връзката между гражданството на ЕС и националното гражданство.
- 9.7. Оригинални и критични изводи относно режима на участие на гражданите на ЕС в местни избори в ДЧ с изводи за Република България.
- 9.8. Оригинален и острокритичен анализ на правото на пряко участие на гражданите в демократичния живот на ЕС (гражданска инициатива).
- 9.9. Оригинална в общоевропейски мащаб дефиниция на института на гражданството на ЕС.

Втора част. Свободното движение и икономическите права на гражданите на ЕС по чл. 45 на ДФЕС.

- 9.10. Първи цялостен анализ на правото на свободно движение на лицата.

- 9.11. Оригинално задълбочена категоризация на субектите (обхванати лица) на правото на свободно движение и на съставляващите го права.
- 9.12. Задълбочени изводи относно качеството „работник” и относно другите лица, ползващи се от права по чл. 45 на ДФЕС
- 9.13. Задълбочен систематизиран прочит на правната уредба в основните производни източници.
- 9.14. Задълбочен анализ на особеностите на допустимите дерогации по чл. 45 на ДФЕС.

10. Том III. Правен режим на защитата на правата на човека в ЕС – актуални проблеми в практиката на Съда на ЕС 7 години след влизането в сила на Договора от Лисабон.”

Първа част. Проблеми и решения след блокираното от СЕС присъединяване на ЕС към ЕКПЧ.

- 10.1. Първото в ЕС цялостно и широкообхватно изследване на проблемите, които Становище 2/13 на Съда на ЕС поставя или поражда.
- 10.2. Оригинална и полемична обща оценка на становището на СЕС.
- 10.3. Особено смело и аргументирано противопоставяне на доминиращите в доктрината виждания относно Становище 2/13 на СЕС.
- 10.4. Остро аналитични и остро критични изводи за обективната невъзможност за присъединяване на ЕС към ЕКПЧ.
- 10.5. Оригинални в общоевропейски мащаб аргументирани изводи за правилността на становището на Съда на ЕС.
- 10.6. Задълбочен оригинален анализ на причините, налагащи присъединяване на ЕС към ЕКПЧ.
- 10.7. Особено категорични и аргументирани изводи за обвързаността на СЕС (респ. на крайния резултат) от Протокол № 8 към ДЕС и закрепените в него изисквания за „запазване на специфичните особености на ЕС и неговата правна система”
- 10.8. Извеждането и аргументираното налагане на поредица от изводи, формулирани като „парадокси”.
- 10.9. Особено оригиналното разграничение и категоризация на основните групи проблеми на присъединяването, вкл. в полемика с други изследователи.
- 10.10. Задълбочен цялостен анализ на всички проблеми на присъединяването на ЕС към ЕКПЧ.

10.11. Оригинална ясна систематизация на основните особености на интеграционния правопорядък, произтичащи от Становище 2/13.

10.12. Напълно оригинални в общоевропейски мащаб и разгърнато аргументирани предложения de lege ferenda за преодоляване на последиците от не-присъединяването на ЕС към ЕКПЧ.

Втора част. Принципът на недискриминация в правото на ЕС.

10.13. Оригинални изводи за значението на принципа на равно третиране като основен и принцип на ЕС и трансверсален принцип на правото на ЕС.

10.14. Систематизиран анализ на принципа на равенство в Хартата на основните права на ЕС.

10.15. Първа цялостна систематика на изводите относно проявленията принципа на недискриминация на основание гражданство.

10.16. Първи по-разгърнат анализ на забраната за дискриминация на основание пол.

10.17. Оригинален анализ и систематизирани изводи относно българското преюдициално запитване, довело до първото в практиката на СЕС тълкуване на понятието за дискриминация, основана на етнически произход, съчетан с критичен прочит на някои от изводите на СЕС относно възможностите за оправдаване на някои форми на пряка или непряка дискриминация.

II. Приноси в представените студии и статии

1. **В студията** *„Съвременно международно правораздаване. Измененията в правната уредба на съдебната система на ЕС след Лисабонския договор. Приложение към Том II. Съдът на Европейския съюз.“*, Институт по международно право, Институт по европейско право, С., 2013, 138 стр.
 - .1. Това е първото в Европа цялостно изследване на промените в правната уредба на съюзната съдебна система.
 - .2. За първи път се предлага систематичен и цялостен анализ на новия Процесуален правилник на Съда, като се очертават причините, логиката и значението на дълбоките изменения.
 - .3. За първи път се представят и дефинирани някои нови институти на съдебното право на ЕС (като фигурата на заместник-председателя на Съда) и новото виждане на СЕС (възприето от Съвета на ЕС) за водещата роля в неговата дейност на упражняването на тълкувателната компетентност.

2. **В студията** *„Преюдициалното запитване. Производството за преюдициални запитвания като гарант за добро правосъдие и за реализация на основното право на гражданите на достъп до съд. Изводи за ролята на националните юрисдикции в актуалната практика на СЕС. Първа част“*, сп. „Общество и право“, бр. 3/2016, стр. 3-22; *Втора част*, сп. „Общество и право“, бр. 4/2016, стр. 3-19.
 - 2.1. За първи път в европейската правна литература се прави прочит на механизма за преюдициално сътрудничество като механизъм за гарантиране на правото на достъп до съд.
 - 2.2. По нов начин се представя задължението за добро прилагане на правото на ЕС като основно задължение на националния съдия.
 - 2.3. По новаторски начин се представя връзката между задълженията на националния съдия и ролята на съюзния съд в Люксембург
 - 2.4. По напълно оригинален начин се представя дихотомията „право-задължение“, като правото на националния съдия да отправи преюдициално запитване се представя като негово задължение („винаги, когато има право, е длъжен да пита“, „националните юрисдикции могат да питат, защото трябва да питат“).
 - 2.5. За първи път се формулира изводът, че винаги, когато е допустимо, преюдициалното запитване е задължително за националния съдия не само по смисъла на правото на ЕС, но и по смисъла на ЕКПЧ.
 - 2.6. За първи път в нашата литература (макар и накратко) се очертава по обособен начин ролята на конституционните съдилища за гарантиране на добро прилагане на правото на ЕС и в частност за осъществяването на механизма за ПЗ.
 - 2.7. За първи път у нас (отново накратко) се поставя въпросът за зачитането на националната конституционна идентичност в практиката на СЕС и изводите от първите в историята преюдициални запитвания на конституционните съдилища на Германия и Франция от 2015 г.
 - 2.8. За първи път у нас се представя и анализира презумпцията в практиката на СЕС за „уместност/релевантност на запитването“ на националните юрисдикции.

- 2.9. За първи път се прави извод за необходимото ограничаване на свободата на преценка на националния съдия и се формулира парадокса „свободата на преценка на националния съдия всъщност увеличава задълженията му”
- 2.10. За първи път се правят изводи относно неограничената свобода на СЕС да преформулира напълно отправените му преюдициални въпроси във връзка с делото *Schrems* от октомври 2015 г.
- 2.11. За първи път се прави еднозначен извод за противоречивостта на практиката на СЕС относно собствените му правомощия в производството за преюдициални запитвания и липсата на последователност при определянето на това какво влиза в обхвата на понятието за „национална юрисдикция, годна да отправя ПЗ по чл. 267 ДФЕС”.
- 2.12. За първи път у нас се прави цялостен анализ на принципа на добро правосъдие в контекста на Правото на ЕС и се предлагат новаторски изводи за механизма за преюдициално запитване като негова съществена реализация, като се изтъкват аргументи както от природата на съюзния правен ред, така и от новата практика на СЕС.
- 2.13. За първи път се представя нова широка концепция за обхвата на правото на ЕС в светлината на най-новата практика на Съда на ЕС о

3. В студията „Фундаментална доктрина за европейската интеграция. Основни особености на съюзния правен ред според Становище 2/13 на Съда на Европейския съюз (Първа част)”, сп. „Общество и право”, бр. 8/2016, стр. 52-71; Втора част, сп. „Общество и право”, бр. 9/2016, стр. 56-76

- 3.1. Самото изследване в цялост може да се разглежда като принос в европейската и българската литература, като новаторско и предлагащо за първи път нови дефиниции и систематизация на основните особености на ЕС и неговия правен ред.
- 3.2. Студията е едно от първите в Европа изследвания на фундаменталните изводи от Становище 2/13 на СЕС извън въпроса на неговото конкретно предназначение (относно присъединяването на ЕС към ЕКПЧ).
- 3.3. За първи път в европейската доктрина се прави цялостна систематика на основните особености на ЕС въз основа на конкретно съдебно решение и на цялата досегашна съдебна практика.
- 3.4. За първи път у нас се прави цялостно и дефинитивно представяне на основните характеристики на Европейския съюз и на съюзния правен ред.
- 3.5. За първи път у нас се аргументират и формулират квалификации на ЕС като „нов тип правен ред” и „целев и ценностен съюз”, „съюз на държави и граждани” и като пълноценна конституционна (властова) конструкция, безсрочна и безалтернативна за членуващите държави.
- 3.6. За първи път се дефинира ЕС като „съюз на ценности” с анализ на съдържанието на понятието, като се предлага „принципно ново разбиране за ЕС”, според което важното в реформата от Лисабон е не, че Съюзът вече е юридическо лице, а че занапред се основава не на Общности, а на ценности”.

- 3.7. По нов начин поради това е представен и Съдът на ЕС като пазител на неговите автономия и специфики.
- 3.8. Въз основа на това за първи път в българската литература и по напълно новаторски начин за цялата европейска литература се излага широка и резюмирана дефиниция на понятието „европейска интеграция”.
- 3.9. За първи път в европейската литература се предлага дефиниция като *„ЕС е конструкция на власт над суверенни държави, които определят обема на тази власт: членуващите държави създават помежду си съюз, за да му предоставят власт, но запазват компетентността да определят (и отнемат) тази власт – държавите се подчиняват на съюз, който им е подчинен!*
- 3.10. Във втората част на студията за първи път в европейската литература се систематизират и формулират „принципа на интеграция” като основополагащ принцип (изведен от новата редакция на чл. 1 на ДЕС).
- 3.11. За първи път се дефинират и очертават принципа на суверенитета и зачитането на националната идентичност на ДЧ.
- 3.12. За първи път се дефинира и очертава принципа на лоялното сътрудничество и се формулира особеното състояние на отношенията между суверенните държави в рамките на интеграционния съюз, за което за първи път се определя, че се състои от три вида основни „членствени” задължения.
- 3.13. За първи път се дефинират и систематизират принципите на целесъобразност, субсидиарност и пропорционалност.
- 3.14. За първи път се аргументира изводът за необходимостта ЕС да се дефинира като „съюз на държави и граждани”.
- 3.15. За първи път се представят „другите” основни принципи на европейската интеграционна конструкция (като „еднообразно и правилно прилагане на правото на ЕС”, „защита пред националните съдилища на правата, които частните лица черпят от съюзните правни норми”, „принцип на солидарност между ДЧ” и ред други)
- 3.16. За първи път се прави аргументирано оборване на всяка употреба на понятието „федерален” по отношение на ЕС или неговия правен ред.
- 3.17. В заключението за първи път се прави систематизация на основните особености на ЕС и неговия самостоятелен правопорядък.

4. В статията „Нежната диктатура на СЕО. Националните съдилища – безценният „необходим грешник” – в: Сборник „Взаимоотношенията между националния съд и Съда на ЕС” (двуетичен), УИ „Св. Климент Охридски”, С. 2010, с. 27-59.

- За първи път в европейската литература се представят в тяхната емоционална, политическа и ценностна динамика сложните отношения между Съда на ЕС и националните съдилища и се проследява диалектиката в историческото развитие на тези отношения.
- За първи път в европейската литература се въвежда понятието „нежна диктатура” за характеризиране на сложните не-йерархични отношения между съюзната и националните юрисдикции.

- За първи път у нас се правят изводи за особеното значение и съдържанието на догмата за „еднообразно и правилно прилагане на правото на ЕС във всички ДЧ“ в практиката на СЕС.
 - За първи път у нас се правят обобщени и систематизирани изводи за ролята на националните съдилища по прилагането на Правото на ЕС.
- 5. В статията „Проблематичната двойственост на режима на защита на правата на човека в ЕС след Лисабон” – в: Сборник „Европейското бъдеще на България. Правни аспекти”, Издателски комплекс на УНСС, С., 2013, стр. 192-200.**
- За първи път в европейската литература активно се полемизира проблема за съчетаването на режима на защита на основните права по Хартата за основните права на ЕС и режима за защита на основните права по Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.
 - За първи път в европейската литература се правят изводи за проблемите, които произтичат от действието едновременно на двата каталога на основните права в светлината на особеностите на съюзната правна конструкция.
 - За първи път се очертават основните проблеми на действието на Хартата като съюзен правен източник с първичен ранг.
- 6. В статията „Кръстопътните дилеми на ЕС – между суверенитета и интеграцията” – в: Европейският съюз на кръстопът”, УИ „Св. Кл. Охридски” и Фондация „Ханс Зайдел”, С., 2014, стр. 9-23.**
- За първи път се поставят по ясен и систематизиран начин се представят фундаменталните особености на европейския интеграционен процес, които са в основата на неговото изначално и постоянно състояние на кризи.
 - За първи път се формулира категорично изводът за невъзможността ЕС да се превърне във федерална конструкция и за ключовата необходимост от съхраняване (и охраняване чрез съюзни инструменти) на суверенитета на съставляващите го държави.
- 7. В статията „Ново или допълнено виждане на Съда на Европейския съюз относно понятието за „национална юрисдикция” по чл. 267 от ДФЕС – изводи от едно от най-важните български преюдициални запитвания”, сп. „Съвременен право”, бр. 2/2017.**
- За първи път в европейската литература се прави цялостен анализ на решението на СЕС по българското преюдициално запитване (Белов, С-394/11).
 - За първи път се правят изводи относно особеното виждане на СЕС за изискването запитващия го орган да има устойчиви характеристики на „юрисдикция”
 - За първи път в европейската литература се правят аргументирани и категорични изводи за непоследователната практика на СЕС относно определянето на критериите за годна да го сезира национална юрисдикция и се отстоява тезата за противоречива и понякога погрешна логика в подхода на СЕС.

- 8. В статията „Българското дело, довело до първо тълкуване на понятието за дискриминация, основана на етнически произход и очертаване на рамките на „пряката” и „непряката” дискриминация (Дело C-83/14 ЧЕЗ срещу КЗД)”, под печат** в сп. „Общество и право”.
- За първи път в европейската литература се прави цялостен анализ на първото в историята решение на СЕС относно Директива 2000/43/ЕО относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход.
 - За първи път се правят изводи относно съюзното понятие за „дискриминация, основана на етнически произход”.
 - За първи път се дефинира съюзното понятие за „непряка дискриминация, основана на етнически произход”.
 - За първи път се изразява ясна критика на широкото разбиране на СЕС за възможност за оправдаване на подобна дискриминация, което може да бъде особено проблематично в страни като България...
- 9. В статията „За ролята и отговорността на националния съдия по прилагането на Правото на ЕС (необходимо припомняне на изводите от две исторически решения на Съда на ЕС), под печат** в Сборник „25 години департамент „Право”, НБУ”, НБУ.
- За първи път се предлага съпоставителен анализ на две от основополагащите за доктрината решения на СЕС (*Köbler*, C-224/01 и *Commission c/ Italie*, C-129/00) относно нарушения на Правото на ЕС, извършени с окончателни съдебни решения.
 - По оригинален начин се представя разграничението между ролята на задължението за поправяне на вредите и поставянето под въпрос на силата на присъдено нещо на окончателните съдебни решения и се прави извод за съюзната философия на задължението за поправяне на вредите от противоречащо на правото на ЕС съдебно решение.